

เทศน์เช้า วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๒

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรมนะ สัจธรรม ฤดูกาล เวลานั้นหนาว หน้าหนาวเป็นอากาศที่ดีที่สุด หน้าหนาวอากาศที่ดีที่สุด คนเมืองหนาว เวลาหน้าหนาวของเขา เขามีแต่ความทุกข์ ความร้อนนะ ฮีตเตอร์เครื่องทำความร้อนของเขาเกิดถ้าหมดเชื้อเพลิง มีความทุกข์ความยากทั้งนั้นนะ แต่ของเรา เราอยู่ในเมืองร้อนนี้ ฤดูกาลๆ ฤดูกาลหนึ่งมันผลัดเปลี่ยนไป เราอยู่ในฤดูกาลนั้น ฤดูกาลนั้นสภาวะแวดล้อมมันเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนามีฤดูกาลเหมือนกัน เวลาดูพระเวสสิ ออกพรรษา เข้าพรรษา วันออกพรรษาก็เที่ยววิเวกไป วิเวกเพื่อหาความสงบสงัดจากสภาพแวดล้อม เวลาเข้าพรรษาแล้วก็จะหาที่พักเพื่อจะเร่งความเพียรของตนในพรรษานั้น ถ้าในพรรษานั้น พระก็มีฤดูกาลเหมือนกัน

เราก็มีฤดูกาลของเราเหมือนกันใช่ไหม ถ้าเรามีฤดูกาลของเรา ฤดูกาลหนึ่งเราก็มีสติปัญญาเท่าทันกับฤดูกาลนั้น ชาวไร่ชาวนาของเขา เวลาฤดูฝนของเขา เขาทำไร่นาของเขา เขารอฤดูกาลนั้นเพื่อเป็นกสิกรรมของเขา เพื่อเป็นอาชีพของเขา

สิ่งเวลาเราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาเวลาสอนนะ เวลาเราเห็นพระพุทธศาสนา เราทำแล้วเราก็อยากจะร่ำอยากจะรวยใช่ไหม คิดว่าจะร่ำรวยแล้วจะมีความสุขๆ ใจ เวลามาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ก็จะบรรลุธรรมๆ ใจ

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ

ใครจะร่ำจะรวยขึ้นมามันต้องมีสติปัญญา มีสติปัญญา มีสัมมาอาชีพ ถ้ามีสัมมาอาชีพขึ้นมามันก็มีสุขของมัน

สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

เราว่าจ๊ะจ๋าจะรวยจะมีค่ามหาศาล มีบุญกุศลขึ้นมา บุญกุศลๆ บุญกุศลทำให้เราฉลาดขึ้นมา บุญกุศลทำให้จิตเราสงบระงับเข้ามา จิตสงบระงับเข้ามา จิตมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมาแล้วมันเห็นชีวิตของเราเนะ มันเข้าใจในชีวิตของตนๆ ไง

ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด แล้วมันมาจากไหนละ มันมาจากไหนแล้วมันต้องมาพลัดพรากจากกัน มันมาจากไหน ทำไมมันต้องมาด้วยละ

นี่ไง เวลาบอกว่าจิตนี้ไม่เคยตาย จิตนี้ไม่เคยตายก็เป็นสัจธรรมอันนั้น แต่เวลาตายเสียภาพแล้ว เสียภาพแล้วเราเกิดมาในสถานะใด

เวลาเราเกิดมา เราเกิดมาสถานะใดถ้ามันมีสติปัญญา เรายอมรับสถานะนั้นตามความจริงนั้น ตามความเป็นจริงเพราะอะไร

กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน กรรมจำแนกมากรรมคือการกระทำของเรา ถ้าเราทำดีของเราขึ้นมา เกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม

เวลาเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหมขึ้นมาแล้ว บอกว่า เทวดา อินทร์ พรหมมีมิจฉาทิฏฐิก็มี สัมมาทิฏฐิก็มี เวลาหมดอายุขัยมาเกิดเป็นมนุษย์ พอเกิดเป็นมนุษย์ขึ้นมาในอายุขัยหนึ่ง เวลาอายุขัยทำดีก็ได้ผลตอบเป็นบุญกุศล มีความสุขความสงบระงับเข้ามา

ถ้าทำความชั่วๆ ถ้าจิตมันกระด้าง จิตมันหยาบช้า มันก็ว่าเป็นผลประโยชน์ของมันๆ แต่จิตลึกๆ รู้อะไรดีอะไรชั่ว คนทำชั่วมันก็รู้ว่าชั่ว แต่มันก็จะฝืนทำเพราะจิตนิสัยมันชอบอย่างนั้น

นี่ถ้าทำคุณงามความดีของเราๆ ไง ทำคุณงามความดี กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน ถ้ากรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน การเกิดมาแล้วเราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนที่นี้ไฉ

นี่พูดถึงว่า คนอยากร่ำอยากรวย อยากจะได้ลาภ อยากได้ก้อนใหญ่ๆ

เวลาหลวงปู่ลีท่านจะไปลาหลวงตาออกไปวิเวก

๑. อย่าให้เบอร์

๒. อย่าเทศน์สอนคน

๓. อย่าไปคลุกคลี

นี่ไง เวลาออกไปประพฤติปฏิบัติเอาตัวให้รอดก่อนๆ

ไฉนมันเป็นเรื่องสภาพแวดล้อมเหมือนกันนะ ใ้พวกห่วยใ้พวกเบอร์ต่างๆ เวลาไม่ได้มีเสียมีต่างๆ กันไปมันก็สร้างเวรกรรมกันต่อเนื่องกันไป

แต่คนที่มีสติปัญญา เราชนขยายของเรา เราทำสัมมาอาชีพของเรา ทำสัมมาอาชีพของเรา คนเราเกิดมามีหน้าที่การงานใช้ไหม สิ่งมีชีวิตต้องการอาหารใช้ไหม เวลามันหิวมันโหยมันทุกข์มันยากทั้งนั้นนะ เวลามันทุกข์มันยากขึ้นมา

“ทุกข์ไม่เคยเห็น ทุกข์ไม่เคยมี”

ทุกข์ไม่เคยมีก็ตอนเอ็งอกหักใจ เอ็งอกหัก เอ็งรักคุณ เอ็งผิดหวัง นั่นนะทุกข์ ทุกข์จะเป็นเจียนเป็นเจียนตายเชียวนะ

“ไม่เคยทุกข์ๆ”

เออ! ไม่เคยรักคุณไม่รู้หรือว่ามันทุกข์ขนาดไหน ไม่เคยอกหัก มึงจะรู้ว่าทุกข์เป็นอย่างไร

ทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริงใจ

แต่สัมมาอาชีพะหน้าที่การงานของเรา ถ้ามันมีสติปัญญา นั่นหน้าที่การงานของเรา เราทำเพื่ออาชีพ คนเกิดมามีเกิดเป็นมนุษย์มันต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย สิ่งมีชีวิตมันต้องมีเครื่องอาศัย แล้วเครื่องอาศัยต่างๆ แข่งขันกัน แข่งขันกันชิงเอาแต่ความได้เปรียบ

PM2.5 นั่นนะถ้ามันเป็นฝุ่น อากาศหายใจเข้าไปมันยังเกิดโรคภัยไข้เจ็บเลย อาการที่หายใจเข้าไปนั่นนะ สิ่งที่ว่าต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัยๆ ปัจจัยเครื่องอาศัยก็เพื่อเราไง แต่ถ้ามีสติมีปัญญา มีธรรมนะ ถ้ามีธรรมแล้วใจมันร่มเย็น

ชาวไร่ชาวนาที่เขามีคุณธรรมในใจของเขา เขายิ่งใหญ่ของเขานะ ถึงฤดูกาลของเขาก็ทำนาทำไร่ของเขา เวลาทำบุญกุศลของเขาๆ จิตใจเขาร่วมสามัคคีกันในหมู่บ้านในตำบลเมืองนาร่วมกัน ประเพณีวัฒนธรรมของเขา นี่ไง ศาสนามันหล่อหลอมอย่างนั้นไง

เวลาประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน เวลาปฏิบัติจะบรรลุละกัณ

บรรลุละกัณอะไรของเอ็ง เอาอะไรมาบรรลุละกัณ จิตของตนยังไม่รู้จักเลย

จิตของตนรู้จัก คุณสิ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เจ้าชายสิทธัตถะจะออกจากราชวัง เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย “เราต้องเป็นเช่นนั้นหรือ”

เวลาเราทุกข์จนขี้ใจนะ เวลาจะพลัดพรากจากนางพิมพานะ สามเณรอาฬล พระเจ้าสุทโธทนะ เวลาพลัดพรากขึ้นมา ทอดทิ้งนะ ทอดทิ้งภาระอันยิ่งใหญ่ที่จะต้องเป็นกษัตริย์ปกครอง ทอดทิ้งมาเลย ทุกข์ใหม่

นี่เวลาทุกข์ก็ทุกข์ในหัวใจเต็มที เวลาออกมาบรรพชา เวลาบวชแล้วค้นคว้า ๖ ปีแสนทุกข์แสนยากปากกัดตีนถีบทั้งนั้นนะ ปากกัดตีนถีบเพราะอะไร ปากกัดตีนถีบเพราะว่าไม่มีใครเขาให้หรอก ไม่มีใครจัดการอะไรทั้งสิ้น เพราะไม่มีศาสนา มันเป็นวณิก วณิกขึ้นมา ๖ ปี ฤๅษีชีไพรอยู่ในป่า ๖ ปีนะ นี่มันมีที่มาที่ไปไง

จะไปปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ นั่งสมาธิไปแล้วจะบรรลุละกัณ

แล้วเอาธรรมที่ไหนมาบรรลุละ ในเมื่อพื้นฐานเอ็งไม่มี คนจะมีความรู้ เด็กที่ดีเด็กที่ฉลาดนะ เขามีความรู้ เขาได้แปลงนิสัยของเขา ใจของเขา เขาเป็นคนดีขึ้นมาได้

จิตใจของคนที่ยืนว่ายตายเกิดในวัฏฏะที่มันทุกข์มันยากอยู่ที่นี่ มันทุกข์มันยากอยู่ที่นี่ เพราะอะไร เพราะสิ่งที่ว่าเราแสวงหานั่นแหละ นี่ค้นหาความทะยานอยาก ค้นหาความทะยานอยากทำแล้วมันเครียด มันวิตกกังวล

แต่คนที่เขามีธรรมในใจของเขาๆ นะ เขาทำแล้วเขายิ้มแย้มแจ่มใส ทำงานๆๆ ทำงานเสร็จแล้วถ้ามันประสบผลสำเร็จ เราวิเคราะห์วิจัยได้ถูกต้อง แล้วเราทำแล้วมันเป็นสัมมาทิฐิ

ถูกต้องดีงาม เขาทำแล้วเขามีความสุขของเขา เขาทำแล้วเขาไม่วิตกกังวล ไม่ต้องไปกดดันตัวเอง ไม่ต้องไปเครียด นี่ไง ถ้ารู้จักตัวเองไง

แล้วเวลาคนที่ประพฤติดีปฏิบัติเอาอะไรมาปฏิบัติ

สิ่งที่ปฏิบัติๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธศาสนา สิ่งที่มีค่าๆ นี่อรรถสมบัติ อรรถสมบัติ สมบัติของใจ ถ้าสมบัติของใจมันมีความรู้สึกนึกคิดที่ดียิ่งขึ้นมา เห็นไหม

การปฏิบัติก็ปฏิบัติ ภาวนาอะไรก็ทำ ใครๆ ก็ทำทั้งสิ้น ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ แล้วเหตุอย่างนั้นมันสมควรใช้ไหม พอมันลงไปขึ้นมาแล้ว อู้ฮู! จะนิพพานๆ ไม่ต้องทำอะไรเลยก็นิพพาน

มันเป็นไปได้อย่างไร เป็นไปไม่ได้หรอก

“อ้าว! มันเป็นไปได้ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมแล้ว มันเรียบง่าย มันลัดสั้น มันทำอะไรก็ได้ ไม่ต้องมากดดันชีวิตให้มันทุกข์มันยากขึ้นไปอีก”

กดดันชีวิตๆ กดดันชีวิตเพราะอะไร กดดันชีวิตเพราะมันอยากได้อะไรดีไหม เพราะมันกดดันตัวเองไง

แต่ถ้าเรามีการจัดการที่ดี อธิษฐานบารมี บารมี ๑๐ ทัศ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งเป้าจะเป็นพระโพธิสัตว์ จะตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในอนาคตกาล สร้างคุณงามความดีๆ สร้างคุณงามความดีมาด้วยความแจ่มใส ด้วยความพอใจ ด้วยความสุขของตน ทำด้วยความพอใจ คนทำดีๆ เขาทำด้วยความพอใจของเขา มันเป็นธรรมชาติของเขา วุฒิภาวะของเขาเข้มแข็ง

ไอ้ของเราไม่เคยทำอะไรเลย พอทำความดีขึ้นมาแข่งขันกันนะ แข่งขันเอาชื่อเอาเสียง ไอ้การกระทำนิดเดียว แล้วนี่มานั่งปฏิบัติด้วยนะ เอาแต่รูปแบบ นั่งสวยๆ ถ่ายรูป ถ่ายลงนิตยสารเลยนะ แหม! สิริระเนียดเปื้อนเลยนะ

หุ่นยนต์มันดีกว่ามึงเยอะเยอะเลย รูปปั้นต่างๆ มันมีทั้งนั้นนะ แล้วหัวใจละ

หัวใจที่เป็นนามธรรมๆ ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภณารื้อสัตว์ชนสัตว์ รื้อสัตว์ชนสัตว์ก็รื้อหัวใจของคนที่ยึดทุกข์มันยาก

เวลาฝึกหัดทำความสงบของใจๆ นะ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี ถ้าสุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ มันมีรสมีชาติ มีรสมีชาติ เวลาไม่ได้มันตั้งมันเครียดมันทุกข์มันยากไปทั้งสิ้น เวลามันกลมกลืนกันก็ดีกว่ามันดีแล้วไง

แต่ถ้ามีสติปัญญาต่อเนื่องไป เวลามันปล่อยวางหมด มันเป็นอิสระขึ้นมา โอ้โฮ! โอ้โฮ! ร้องโอ้โฮ! โอ้โฮ! แล้วก็ทำได้ยากอีกแล้ว แต่เราก็พยายามทำ อันนี้มันเป็นคุณค่าของเรา อันนี้เป็นสมบัติของเรา สมบัติแท้คือประสบการณ์ตรงของจิต จิตรู้เห็นสิ่งใดมันจะฝังลงที่จิตทั้งนั้นนะ

เราเคย เด็กๆ คุณเฒ่าบอกว่าพยายามให้อยู่ในสภาวะแวดล้อมที่ดี เพราะสิ่งใดถ้ามันฝังใจแล้วมันจะฝังใจไปตลอด นี่เวลาฝังใจไปตลอด มันต่อต้านสังคม ต่อต้านชีวิต สังคมรังแกเราๆ โทษคนอื่นไปหมดเลยนะ เพราะอะไร เพราะมันได้ผลกระทบอันนั้น นั่นคือกรรม การกระทำ กระทำสิ่งใดที่ไปกดดันที่เป็นแผลใจไว้

นี่เหมือนกัน เวลาเราฝึกหัดไปนะ ฝึกหัดภาวนา เราฝึกหัดในหัวใจของเรา ถ้าจิตใจของเรามันตั้งเครียด เราก็รู้ว่ามันตั้งเครียด จิตใจของเรามันกลมกล่อม จิตใจของเรามันหายใจแล้ว มันดีมันก็รู้ว่าดีใช่ไหม

จิตใจของเราถ้ามันไปรู้ สมมติธรรมๆ สัจธรรมความเป็นจริงที่เกิดขึ้นมา เวลาเกิดมา โอ้! โอ้! นี่ใครไปทำให้มันนะ ใครไปกดดัน เราทำเองทั้งสิ้น บ้างจัดตั้ง สันติภูมิโก มันต้องมีเหตุมีผลของมัน แล้วถ้ามีเหตุมีผล จิตสงบระงับแล้วถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนานะ มันแจ่มชัดของมันนะ

ไม่ใช่เบลอๆ นั่งลงแล้วจะบรรลुธรรมๆ แล้วบรรลุธรรมอะไร บรรลุธรรมกดดันตัวเอง แล้วก็รูปแบบ ทำให้ครบวงจรแล้วก็จบ ถ้าครบวงจรแล้วก็จบ มันก็สายการผลิตไง หมุนอยู่นั่นแหละ หมุนอยู่นั่นแหละ แล้วมันเป็นจริงๆ อะไรขึ้นมาบ้างละ

นี่ไง เวลามันทุกข์มันยาก เวลาเราเป็นฆราวาสเราก็รำเอยากรวย ความที่ว่าเราประพฤติปฏิบัติ เรามีการกระทำขึ้นมา ถ้ามันมีบุญกุศล มันสมเหตุสมผล มันเป็นความจริง พระพุทธเจ้าไม่ได้ปฏิเสธ

เวลาบอกว่า พระพุทธศาสนาทุกข์นิยมๆ

ไม่ใช่ มันเป็นความจริง ความจริง ทุกข์คือความทนอยู่ไม่ได้ เราอยู่เฉยๆ ไม่ได้หรอก เราต้องเคลื่อนไหวตลอด การเคลื่อนไหวจนเป็นสัญชาตญาณ จนไม่รู้ว่ถ้ามันคงที่อยู่มันมีความกดดันตัวมันเองทั้งสิ้น แล้วเวลากดดันตัวเองทั้งสิ้นจนกว่าจะหมดชีวิตไป จนกว่าจะหมดชีวิตไปหมดชีวิตไปก็ไปเกิดใหม่ มันก็ยังมีติดบอดไปตลอดไป

จนกว่าจะหมดชีวิตไป แล้วชีวิตมีค่าๆ ชีวิตที่มีฝึกหัดที่หัวใจมันเบิกบานขึ้นมา ให้หัวใจมันเข้าใจในตัวของมันเอง ปัจจัยตั้ง สันติปฏิภาณใจใจของมันเอง เห็นไหม ถ้าใจของมันเอง มันรู้มันเห็นในใจของมันเอง เราจะปลดปล่อยในใจของเราเอง

เวลาเกิดมรรคเกิดผลขึ้นมามันจะไปเกิดมรรคเกิดผลที่ดำรับตำราที่ไหน มันจะไปเกิดที่ครูบาอาจารย์ที่ไหน

มันเกิดกลางหัวใจของเราขึ้นใจ แล้วกลางหัวใจของเรา เราถึงต้องค้นคว้าหาใจของเรา ทำความสงบของใจเข้ามาใจ ถ้าใจสงบระงับ ถ้ายกขึ้นสูวิปัสสนานะ มันเป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา

ปัญญาไม่ได้เกิดจากการศึกษา

นี่ไง ดูสิ ดูหลวงตาพระมหาบัว พระมหาปิ่น เขาก็ศึกษามาทั้งนั้นนะ เขาก็ศึกษามาเขาเป็นมหาทั้งนั้นนะ เขาก็เป็น ๗ ประโยค ๘ ประโยค แต่เวลาถ้ามันเป็นจริงขึ้นมามันจะเป็นจริงขึ้นในหัวใจใจ แล้วมันเป็นจริงในหัวใจมันจะกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยความผั่งใจ

ด้วยความผั่งใจว่า โอ้ย! ตำรามันเป็นอย่างนั้น ความจริงตำราที่ศึกษามาที่เรียนมาก็ดูๆ คลำๆ ตะครุบเงาอันอยู่อย่างนั้นนะ ทุกข์ๆ ยากๆ มาตลอดไปเลย เวลาว่างหมดเลย นี่เป็นสมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษาไว้เป็นแนวทาง ศึกษาไว้ในการประพฤติปฏิบัติ ศึกษาไว้ตรวจสอบอารมณ์ของตน ศึกษาไว้พยายามตรวจสอบพฤติกรรมในใจของตนว่า มันจะเป็นจริงหรือไม่จริง

เวลามันปฏิบัติไปแล้วถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา คีล สมาธิ ปัญญามันเป็นจริงขึ้นมาในหัวใจ มันเทียบไปในปริยัติ ในการศึกษาบาลีที่ได้เป็นมหามา โอ้โฮ! โอ้โฮ! โอ้โฮ! แล้วถ้าโอ้โฮ! ถ้ามันมีเหตุมีผลขึ้นมามันเป็นในหัวใจ จะยกอย่างไรก็ได้

เวลาหลวงตาท่านสอนประจำ ถ้าหมอแผนปัจจุบัน เวลารักษาขึ้นมา ยาเม็ดเดียวก็รักษาหาย ถ้าหมอเถื่อน หมอเถื่อนมันทุ้มหมดเลย

นี่ก็เหมือนกัน เวลาจะอ้างอิงพระไตรปิฎกทั้งเล่มเลย ทั้งตู้เลย แต่ไม่เป็นความจริงสักชิ้นหนึ่ง

แต่ถ้าเป็นความจริงๆ นะ สิ่งนั้นเป็นสมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทฤษฎี เวลาเราศึกษา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัยของเรา เรากราบเราไหว้ เราเคารพบูชา

แต่เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติ อวิชชาคือความไม่รู้ในใจ เราจะเอาวิชาความรู้ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นทฤษฎีสอนไว้นะ แล้วเราพยายาม เราจะประพฤติปฏิบัติของเรา เราค้นคว้าของเรา ขวนขวายของเราให้มันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา

“เห็นไปหมด รู้ไปหมด”

มันรู้แบบอุปาทาน รู้แบบโลก รู้แบบกิเลส มันไม่รู้แบบธรรม

ถ้ารู้แบบธรรมนะ ครูบาอาจารย์ท่านรู้แบบธรรม อื๊บ! พุดกับใครละ เขาจะว่าเราบ้า พุดอย่างไรละ แต่มันรู้ชัดเจนนะ แต่ส่วนใหญ่แล้วไม่รู้ คลุมๆ เครือๆ คลุมเครืออีกเลสมันหลอกทั้งสิ้น เพราะอะไร เพราะเรามีหัวใจ เรามีความรู้ลึกซึ้งอันนั้น

จิตนี้เป็นได้หลากหลายนัก จิตนี้เป็นได้หลากหลายนัก

เวลาเกิดเป็นมนุษย์ขึ้นมา เวลาอยากร่ำอยากรวยขึ้นมามันก็กดดันตัวเองให้มีความทุกข์ ความยาก ทั้งๆ ที่เป็นหน้าที่ ทั้งๆ ที่เป็นหน้าที่ที่เราต้องมียศติบัพัญญาสามารถประกอบสัมมาอาชีวะได้

ประกอบสัมมาอาชีวะการเลี้ยงชีพนี้เป็นสัมมาอาชีวะ มันเป็นความถูกต้องดีงามที่คนคนนั้นมีคุณค่า คนที่มีคุณค่าเขาสามารถรักษาตัวของเขา พาตัวของเขา พาใจของเขารอดพ้นจากการหลอกลวงของพญามาร

การล่อการหลอกลวงของพญามารให้อยู่ในใต้อาณัติของมัน มาอยู่ในใต้อาณัติของข้า ข้าจะเสนอให้เอ็งยิ่งใหญ่ ให้เอ็งร่ำรวย ให้เอ็งมหาศาล แล้วเราก็ก๊วยอมจำนนกับมัน เวียนว่ายตายเกิดโดยอยู่ใต้อาณัติของมารทั้งสิ้น

แล้วถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา เราเกิดมาแล้วเราต้องมีสัมมาอาชีวะเหมือนกัน แต่เราไม่ตกอยู่ใต้กฎของพญามาร ไม่ตกอยู่ใต้อำนาจของมาร เราทำของเรา หน้าที่การงานของเรา แล้วมีสติปัญญาของเรา ทำบุญมากน้อยขนาดไหน ทำคุณงามความดีมากน้อยขนาดไหน เวลาดีพาเกิดๆ ไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม ถ้าไม่สิ้นสุดแห่งทุกข์

เวลาสิ้นสุดแห่งทุกข์ไฉ่ “มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะไม่ดำริถึงเจ้า เจ้าจะเกิดบนหัวใจของเราอีกไม่ได้เลย ไม่ได้เลย” นี่ไฉ่ ไม่เป็นข้า ไม่ยอมจำนน ไม่ไปส่งเสริมมัน

นี่ไฉ่ เวลาทำก็จะไปส่งเสริมมันๆ ไฉ่ ไม่ส่งเสริมมัน ไม่ส่งเสริมก็ต้องปฏิบัติธรรม ไม่ส่งเสริมมันเราก็กทำคุณงามความดี แล้วทำคุณงามความดีทิ้งเหว ความดีคือความดีในตัวของมัน

นี่ไฉ่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เคยเรียกร้องอะไรจากใครทั้งสิ้น ทุกคนกราบไหว้บูชาด้วยคุณธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

หลวงปู่มั่นตั้งแต่บวชจนแก่อยู่ในป่าในเขาไม่เคยมีความสุขในทางโลกแม้แต่นิดเดียวเลย แต่ท่านมีความสุขในทางธรรม สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี วันๆ ทั้งวันทั้งคืนท่านต้อนรับพวกเทพพวกเทวดา

เทพเทวดาเขามีความสุขใหม่ ทำไมเขาต้องมาขอพึ่งเทศน์หลวงปู่มั่นล่ะ

แสดงว่าหลวงปู่มั่นต้องจิตใจที่ยิ่งใหญ่กว่า เข้าใจได้ทะลุปรุโปร่งกว่า มีคุณธรรมสามารถสั่งสอนเทวดา อินทร์ พรหมได้

นี่ไง ความสุขแท้ๆ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี สุขอื่นใดเท่ากับสันติธรรมในหัวใจนั้นไม่มี แล้วมันจะเอาความสุขมาจากไหน นี่ผู้ที่ไม่อยู่ในข่ายของมาร ไม่ตกอยู่ในอำนาจของมาร

เราเกิดเป็นมนุษย์เรามีสิทธินะ นี่ไง เวลาเราเกิดมาแล้ว กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน เราเกิดมาแล้วมีสติปัญญาของเรา เราก็คัดแยกของเรา เราเกิดเป็นมนุษย์เราก็อยู่กับโลกนี้ โลกนี้โลกสมมุติ สมมุติบัญญัติก็อยู่กันแบบนี้

ถ้าอยู่กันแบบนี้ ถ้ามีสติปัญญามากกว่า เราก็สร้างคุณงามความดีเป็นพื้นฐานของเรา ขึ้นมา วุฒิภาวะมันสูงขึ้นมา สมมุติบัญญัติจะสูงขึ้นๆ

เราเห็นคนที่ทำความชั่ว เราเห็นแล้วเราทนได้ไหม เห็นแล้วมันขยะแขยง แต่ถ้าใช้พวกที่เห็นด้วยกัน มันบอก “กูมันๆ” มันจะเอาของมันนะ

ถ้าใจเราดีขึ้นๆ วุฒิภาวะสูงขึ้นๆ ถ้ามันจรรยาบรรณดีขึ้น ทำงานดีขึ้น นี่ไง นี่คือนุญกุศลของเรา คือรักษาหัวใจของเราให้มันพ้นไป ไม่อยู่ในอำนาจของมาร ไม่อยู่ในการกดดันของใครทั้งสิ้น เราพยายามฝึกหัดของเราทั้งชีวิตนี้เพื่อหัวใจของเรา เอวัง